

SAOPŠTENJE KOMISIJE

Privremeni okvir za mjere državne pomoći u kriznim situacijama za podršku privredi nakon ruske agresije na Ukrajinu

(2022/C 131 I/01)

1. RUSKA AGRESIJA NA UKRAJINU, NJEN UTICAJ NA EKONOMIJU EU I POTREBA ZA PRIVREMENIM MJERAMA DRŽAVNE POMOĆI

1. Rusija je 22. februara 2022. godine nezakonito priznala kao nezavisne entitete Donjecke i Luganske oblasti u Ukrajini koje nisu pod kontrolom vlade. Rusija je 24. februara 2022. godine pokrenula ničim izazvanu i neopravdanu vojnu agresiju na Ukrajinu. Evropska unija (EU) i međunarodni partneri odmah su reagovali na ozbiljno narušavanje teritorijalnog integriteta, suvereniteta i nezavisnosti Ukrajine uvođenjem restriktivnih mjera (sankcija). Sankcije su takođe uvedene i Bjelorusiji, zbog njene uloge u omogućavanju ruske vojne agresije. Dodatne mjere su usvojene tokom narednih nedjelja, a u zavisnosti od razvoja situacije mogu da budu usvojene i druge mjere. Rusija je, sa svoje strane, odlučila da preduzme određene restriktivne ekonomske kontramjere¹.
2. Ruska vojna agresija na Ukrajinu, uvedene sankcije i kontramjere preduzete strane Rusije, na primjer, imaće ekonomske posljedice na cjelokupno unutrašnje tržište. Privredna društva u EU mogu biti pogođena na više načina, direktno i indirektno. Posljedice mogu biti u obliku smanjenja potražnje, raskida postojećih ugovora i projekata sa posljedičnim gubitkom prometa, poremećaja u lancima snabdijevanja, posebno sirovina i nusproizvoda, ili drugih inputa koji više nisu dostupni ili ekonomski pristupačni.
3. Ruska vojna agresija na Ukrajinu dovela je do poremećaja u lancima snabdijevanja za uvoz iz Ukrajine u EU za određene proizvode, posebno žitarice i biljna ulja, kao i za izvoz EU u Ukrajinu. Na energetska tržišta je značajno uticalo povećanje cijena električne energije i gasa u EU. Vjerovatnoća ruske vojne agresije na Ukrajinu već je imala uticaja na energetska tržišta u nedjeljama koje su prethodile fizičkoj agresiji. Visoke cijene energije utiču na nekoliko privrednih sektora, uključujući neke od onih koje je posebno pogodila pandemija COVID-19, kao što su transport i turizam. Uticaj se takođe osjetio i na finansijskim tržištima, posebno u pogledu zabrinutosti za likvidnost i nestabilnost tržišta u trgovini robom. Ruska vojna agresija na Ukrajinu takođe je dovela do velikog raseljavanja ukrajinskih državljana kako u unutrašnjosti tako i u susjednim zemljama, uz neviđeni priliv izbjeglica u EU, sa velikim humanitarnim i ekonomskim posljedicama.
4. Geopolitička kriza izazvana ruskom agresijom na Ukrajinu posebno ozbiljno utiče na sektor poljoprivrede, prehrambenu industriju, sektor ribarstva i akvakulture. Zbog visokih cijena energenata, cijene đubriva dodatno rastu. Ova ograničenja na uvoz đubriva iz Rusije i Bjelorusije takođe utiču i na snabdijevanje đubrivima. Kriza će vjerovatno imati ozbiljne posljedice na snabdijevanje EU žitaricama (posebno kukuruzom i pšenicom) i uljaricama (suncokret, repica) ili derivatima skroba iz Ukrajine i Rusije, što će dovesti do snažnog povećanja cijena stočne hrane. Kombinovani uticaj tih povećanja troškova energije, đubriva, žitarica i ulja najjače se osjeća u sektoru stočarstvu². Ukrajina je takođe važan proizvođač i izvoznik biljnih ulja (naročito suncokretovog), pa povećanje cijena ovih proizvoda utiče na operatere u prehrambenoj industriji koji su prinuđeni da traže alternativna rješenja.
5. Još jedan razlog za zabrinutost je nemogućnost da se nastavi sa isporukom proizvoda iz EU u Ukrajinu, a potencijalno i u Rusiju i Belorusiju, zbog ratne situacije ili sankcija. Ovo bi uticalo uglavnom na sektore vina i alkoholnih pića, prerađene hrane (uključujući prerađeno voće i povrće), čokolade, konditorskih proizvoda, hrane za bebe i hrane za kućne ljubimce u slučaju Rusije, voća i povrća u slučaju Belorusije i većine poljoprivrednih proizvoda u slučaju Ukrajine.
6. Situaciju otežava naglo povećanje troškova proizvodnje, dijelom zbog povećanja cijene azotnog đubriva usljed ekstremnog povećanja cijene prirodnog gasa, ali i direktnim korišćenjem energije u procesima poljoprivredne proizvodnje. Kako su

¹ Na primjer, Vlada Ruske Federacije je 6. marta 2022. godine usvojila Uredbu broj 299 o izmjenama stava 2 metodologije za određivanje visine naknade koja se plaća nosiocu patenta prilikom odlučivanja o korišćenju pronalaska, korisnog modela, odluku o korišćenju pronalaska bez njegove saglasnosti i postupak njegovog plaćanja. Ovaim amandmanom je predviđeno da „nema naknade za korišćenje pronalaska, korisnog modela ili industrijskog dizajna od strane „nosilaca patenata“ iz stranih država koji počinu „neprijateljske radnje“.

² Ukrajina je četvrti najveći spoljni dobavljač hrane u EU i ključni dobavljač žitarica (52% uvoza kukuruza u EU, 19% meke pšenice), biljnih ulja (23%) i uljarica (22%, posebno uljane repice: 72%). Globalne cijene hrane su već visoke i još uvijek bi mogle da porastu s obzirom na situaciju.

Rusija i Bjelorusija važni proizvođači i izvoznici sva tri ključna đubriva (azot, fosfor, kalijum), sankcije će izazvati dodatno povećanje cijene đubriva.

7. U tom kontekstu Komisija je odlučila da usvoji ovo Saopštenje kako bi precizirala kriterijume za procjenu usklađenosti mjera državne pomoći sa unutrašnjim tržištem koje države članice mogu da preduzmu kako bi prevazišli ekonomske posljedice nakon ruske agresije na Ukrajinu, naknadnih sankcije koje je uvela EU i međunarodni partneri i protivmjera koje je preduzela, na primjer, Rusija³. Koordinirani ekonomski odgovor država članica i institucija EU je od ključnog značaja za ublažavanje neposrednih negativnih društvenih i ekonomskih posledica u EU, očuvanje ekonomskih aktivnosti i radnih mjesta, kao i za olakšavanje strukturnih prilagođavanja potrebnih kao odgovor na novu ekonomsku situaciju nastalu nakon ruske vojne agresije na Ukrajinu.

1.1. Sankcije koje su uveli Evropska unija i međunarodni partneri

8. Nakon ničim izazvane i neopravdane agresije Rusije na Ukrajinu, Savjet Evropske unije dogovorio je nekoliko paketa restriktivnih mjera.
9. Savet je 23. februara 2022. godine postigao dogovor oko paketa mjera koji uključuje (i) ciljne sankcije protiv 351 poslanika ruske Državne dume i dodatnih 27 pojedinaca, (ii) ograničenja ekonomskih odnosa sa oblastima ukrajinskih regiona Donjeck i Lugansk koje nisu pod kontrolom vlade i (iii) ograničenja ruskog pristupa kapitalu i finansijskim tržištima i uslugama EU.⁴
10. Savjet je 25. februara 2022. godine dogovorio dodatne sankcije protiv Rusije usmjerene na: (i) finansijski sektor, (ii) energetski, svemirski i transportni sektor (vazduhoplovstvo), (iii) robu dvostruke namjene, (iv) kontrolu izvoza i finansiranje izvoza, (v) vizna politika i (vi) dodatne sankcije protiv ruskih i drugih pojedinaca (uključujući Bjelorusu).⁵
11. Savet je 28. februara 2022. godine odlučio da zatvori evropski vazdušni prostor za ruske avione i usvojio je preventivne mjere kako bi osigurao da ruska centralna banka ne može da raspoređuje svoje međunarodne rezerve na načine koji smanjuju uticaj preduzetih mjera⁶. Savet je takođe usvojio dodatne sankcije ruskim pojedincima⁷.

³ Na primjer, prema Globalnoj bazi podataka o žigovima Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu (WIPO), Globalnoj bazi podataka WIPO-a o dizajnu i bazi podataka PatentSight, u martu 2022. godine, bilo je oko 150 000 zaštitnih znakova, 2 000 industrijskih dizajna i 44 000 patenata u vlasništvu preduzeća iz EU koji su bili na snazi u Rusiji. Zaštitni znaci EU preduzeća koji su zaštićeni u Rusiji odnose se uglavnom na sljedeće sektore: farmaciju, kozmetiku, automobilsku, hemijsku i potrošačku robu, modu i luksuznu robu. Imajući u vidu nejasnu terminologiju upotrijebljenu u izmjeni metodologije određivanja nadoknade koja se plaća vlasniku patenta uvedene Uredbom br. 299 od 6. marta 2022. (vidi fusnotu 1) koju je usvojila ruska vlada i ekonomsku izloženost preduzeća EU i njihove nematerijalne imovine u Rusiji, takva kontramjera može imati potencijalno širok i štetan uticaj na preduzeća EU.

⁴ Regulativa Savjeta (EU) 2022/259 od 23. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Uredbe (EU) br. 269/2014 u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu akcija koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 42 I, 23.2.2022.). str 1); Regulativa Savjeta za sprovođenje (EU) 2022/260 i 2022/261 od 23. februara 2022. godine o primjeni Regulative (EU) br. 269/2014 u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 42 I, 23.2.2022, str.3; SL L 42 I, 23.2.2022, str.15); Regulativa Savjeta (EU) 2022/262 od 23. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 833/2014 o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 42 I, 23.2.2022, str. 74); Regulativa Savjeta (EU) 2022/263 od 23. februara 2022. godine o restriktivnim mjerama kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luganska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja (SL L 42 I, 23.2.2022, str.77); Odluka Savjeta (CFSP) 2022/264 od 23. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/512/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 42 I, 23.2.2022, str. 95); Odluka Savjeta (CFSP) 2022/265 i 2022/267 od 23. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/145/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine. (SL L 22. 2022, str.98, SL L 42 I, 23.2.2022, str.114); i Odluka Savjeta (CFSP) 2022/266 od 23. februara 2022. godine o restriktivnim mjerama kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luganska koja nisu pod kontrolom vlade i na naredbu ruskim oružanim snagama da stupe na ta područja (SL L 42 I, 23.2.2022, str.109).

⁵ Odluka Savjeta (CFSP) 2022/327 od 25. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/512/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 48, 25.2.2022, str. 1); Regulativa Savjeta (EU) 2022/328 od 25. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 833/2014 o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 49, 25.2.2022, str. 1); Odluka Savjeta (CFSP) 2022/329 od 25. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/145/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 50, 2021, str.); Regulativa Savjeta (EU) 2022/330 od 25. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 269/2014 u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 51, 25.2.2022.). . 1); Odluka Savjeta (CFSP) 2022/331 od 25. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/145/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 52, 2021, str.); Regulativa Savjeta za sprovođenje (EU) 2022/332 od 25. februara 2022. godine o primjeni Regulative (EU) br. 269/2014 u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 53, 25.2.2. str 1); Odluka Savjeta (EU) 2022/333 od 25. februara 2022. godine o djelimičnoj suspenziji primjene Sporazuma između Evropske zajednice i Ruske Federacije o viznim olakšicama za građane Evropske unije i Ruske Federacije (SL L 54, 25.2.2022, str. 1).

12. Savet je 1. marta 2022. godine usvojio dodatne mjere: (i) uklanjanje odabranih ruskih banaka iz sistema za finasijsku komunikaciju SWIFT⁸, (ii) mjere protiv dezinformacija koje šire ruski državni mediji Russia Today i Sputnjik.⁹
13. Zbog uloge Bjelorusije u omogućavanju vojne agresije, Savjet je 2. marta 2022. godine odlučio da uvede dodatne sankcije toj zemlji u vezi sa prometom robe koja se koristi za proizvodnju duvanskih proizvoda, mineralnih proizvoda, proizvoda od kalijum hlorida, proizvoda od drveta, proizvoda od cementa, proizvoda od gvožđa i čelika i proizvoda od gume. Savjet je takođe je zabranio izvoz u Bjelorusiju ili upotrebu robe i tehnologije dvostruke namjene u Bjelorusiji, izvoz robe i tehnologije koji bi mogli da doprinesu vojnom, tehnološkom, odbrambenom i bezbjednosnom razvoju Bjelorusije, kao i izvoz mašina zajedno sa ograničenjima u pružanju srodnih usluga¹⁰. Savjet je takođe usvojio pojedinačne mjere protiv 22 bjeloruska pojedinca¹¹.
14. Savjet je 9. marta 2022. godine usvojio dodatne mjere usmjerene na bjeloruski finasijski sektor, uključujući zabranu SWIFT-a za tri bjeloruske banke, zabranu transakcija sa Centralnom bankom Bjelorusije, ograničenje finasijskih tokova iz Bjelorusije u EU i zabranu o izdavanju euro novčanica Bjelorusiji¹². Savjet je takođe uveo dodatne restriktivne mjere u pogledu izvoza pomorskih dobara i radio-komunikacione tehnologije u Rusiju. Pored toga, Savjet je uveo restriktivne mjere za dodatnih 160 osoba¹³. Savjet je 15. marta 2022. godine¹⁴ postigao dogovor o dodatnim sektorskim i pojedinačnim mjerama protiv Rusije. Savjet je posebno odlučio da: (i) zabrani sve transakcije sa određenim državnim preduzećima, (ii) zabrani pružanje bilo kakvih usluga kreditnog rejtinga, kao i pristup svim pretplatničkim uslugama u vezi sa aktivnostima kreditnog rejtinga, bilo kom ruskom fizičkom ili pravnom licu, (iii) proširi spisak osoba povezanih sa ruskom odbrambenom i industrijskom bazom za koju su uvedena stroža ograničenja izvoza robe i tehnologije dvostruke namjene koja bi mogla doprinijeti tehnološkom unapređenju ruskog odbrambenog i bezbjednosnog sektora, (iv) zabraniti nove investicije u ruski energetski sektor i uvesti sveobuhvatno ograničenje izvoza opreme, tehnologije i usluga za energetsku industriju i (v) uvesti dodatna ograničenja trgovine gvoždem i čelikom, kao i luksuznom robom¹⁵. Pored toga, Savjet je odlučio da sankcioniše

⁶ Regulativa Savjeta (EU) 2022/334 od 28. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative Savjeta (EU) br. 833/2014 o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 57, 28.2.2022, str. 1), i Odluka Savjeta (CFSP) 2022/335 od 28. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/512/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 57, 28.2.2022, str. 4).

⁷ Regulativa Savjeta za sprovođenje (EU) 2022/336 od 28. februara 2022. godine o primjeni Regulative (EU) br. 269/2014 o restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL, L 58, 28. februar 2022., str.1) i Odluka Savjeta (CFSP) 2022/337 od 28. februara 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/145/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu akcija koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 59, 28. februar 2022, str. 1).

⁸ Regulativa Savjeta (EU) 2022/345 od 1. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 833/2014 o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 63, 2.3.2022, str. 1), i Odluka Savjeta (CFSP) 2022/346 od 1. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/512/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 63, 2.3.2022, str. 5).

⁹ Regulativa Savjeta (EU) 2022/350 od 1. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 833/2014 o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 65, 2.3.2022, str. 1), i Odluka Savjeta (CFSP) 2022/351 od 1. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/512/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 65, 2.3.2022, str. 5).

¹⁰ Regulativa Savjeta (EU) 2022/355 od 2. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EZ) br. 765/2006 o restriktivnim mjerama s obzirom na situaciju u Bjelorusiji (SL L 67, 2.3.2022, str. 1) i Odluka Savjeta (CFSP) 2022/356 od 2. marta 2022. godine o izmjeni Odluke 2012/642/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama s obzirom na situaciju u Bjelorusiji (SL L 67, 2.3.2022, str. 103).

¹¹ Regulativa Savjeta (EU) 2022/345 od 1. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 833/2014 o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 63, 2.3.2022, str. 1) i Odluka Savjeta (CFSP) 2022/354 od 2. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/145/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 63, 2.3.2020., str.).

¹² Regulativa Savjeta (EU) 2022/398 od 9. marta o izmjenama i dopunama Regulative Savjeta (EU) br. 765/2006 o restriktivnim mjerama s obzirom na situaciju u Bjelorusiji i umješnost Belorusije u rusku agresiju na Ukrajinu (SL L 82, 9.3.2022., str 1).

¹³ Regulativa Savjeta (EU) 2022/394 od 9. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 833/2014 o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 81, 9.3.2022, str. 1).

¹⁴ Regulativa Savjeta za sprovođenje (EU) 2022/427 od 15. marta 2022. godine o primjeni Regulative (EU) br. 269/2014 o restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 87, 15.2.2.2. str 1); Regulativa Savjeta (EU) 2022/428 od 15. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 833/2014 o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (OJ L 871, 15.3.2022, str. 13).

¹⁵ Regulativa Savjeta (EU) 2022/428 od 15. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Regulative (EU) br. 833/2014 o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 87 I, 15.3.2022, str. 13), i Odluka Savjeta (CFSP) 2022/430 od 15. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/512/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (OJ L 87 I, 15.3.2022, str. 56).

ključne ruske oligarhe, lobiste i propagandiste, kao i ključne kompanije u sektoru vazduhoplovstva, vojske, robe dvostruke namjene, brodogradnje i mašinogradnje¹⁶.

15. U bliskoj saradnji sa EU, sankcije su uveli i međunarodni partneri, posebno Sjedinjene Američke Države, Ujedinjeno Kraljevstvo, Kanada, Norveška, Japan, Južna Koreja, Švajcarska i Australija.

1.2. Privredna društva i domaćinstva pogođena visokim cijenama gasa i električne energije ili poremećajima u snabdijevanju energijom

16. Aktuelna kriza već je dovela do povećanja cijene gasa i električne energije znatno iznad nivoa koji su već bili visoki u periodu prije agresije. U tom kontekstu, Komisija se poziva na paket mjera koji je predstavila već u oktobru 2021. godine¹⁷ („Oktobarsko saopštenje“) i REPowerEU saopštenje od 8. marta 2022. godine („Saopćenje REPowerEU“)^{18, 19}.
17. Veoma visoke cijene energenata štete ekonomiji, kao i kupovnoj moći građana EU, posebno najugroženijih. Evropska centralna banka je prije ruske agresije procijenila da će šokovi cijena energenata smanjiti rast BDP-a za oko 0,5 procentnih poena u 2022. godini. Kontinuirano visoke cijene energije će vjerovatno povećati siromaštvo i uticati na poslovnu konkurentnost. Energetski intenzivne industrije su posebno suočene sa većim troškovima proizvodnje. Ova povećanja troškova mogu u određenim slučajevima dovesti u pitanje nastavak poslovanja privrednih društava koja bi inače bila profitabilna, što bi moglo uticati na zapošljavanje.
18. Paket mjera koji je Komisija predstavila u oktobru 2021. godine pokazao se korisnim i široko se primjenjuje. Većina država članica je usvojila mjere u skladu sa paketom. Te mjere su smanjile račune za energiju za oko 71 milion domaćinstava i nekoliko miliona malih i srednjih preduzeća („MSP“) i mikro preduzeća. Sveukupno, troškovi ovih mjera iznose više od 23 milijarde EUR.
19. REPowerEU Saopštenje pruža dodatne smjernice i nove mjere za povećanje proizvodnje zelene energije, diversifikaciju snabdijevanja i smanjenje potražnje, uključujući pripremne mjere za sljedeću zimu. Ubrzanje zelene tranzicije će smanjiti emisije, zavisnost od uvoznih fosilnih goriva i obezbijediti zaštitu od povećanja cijena. Stoga je od ključnog značaja da se prevaziđe trenutna kriza. Međutim, kratkoročno, možda će biti potrebna privremena podrška kako bi se pomoglo kompanijama koje se suočavaju sa visokim cijenama energije.

1.3. Potreba za koordinacijom nacionalnih mjera državne pomoći na evropskom nivou

20. Ciljana i proporcionalna primjena kontrole državne pomoći EU služi da obezbijedi da nacionalne mjere podrške budu efikasne u smislu pomoći privrednim društvima i zaposlenima pogođenim trenutnom krizom. Kontrola EU nad državnom pomoći takođe osigurava da unutrašnje tržište EU nije fragmentirano i da se ne narušavaju jednaki uslovi. Integritet unutrašnjeg tržišta je važan da bi se izdržao spoljni pritisak i da bi se izbjegle trke za subvencije, u kojem bogatije države članice mogu potrošiti više od siromašnijih susjeda, što šteti koheziji unutar Unije.

1.4. Odgovarajuće mjere državne pomoći

21. Uzimajući u obzir sveukupne napore država članica da se pozabave izazovima koji proizilaze iz geopolitičke situacije, ovo Saopštenje navodi mogućnosti koje su dostupne državama članicama prema pravilima EU o državnoj pomoći da obezbijedi likvidnost i pristup finansijama za preduzeća, posebno za mala i srednja preduzeća koja se suočavaju sa ekonomskim izazovima u aktuelnoj krizi.
22. Kao što je navedeno u Oktobarskom saopštenju, mjere u korist nekomercijalnih potrošača energije ne predstavljaju državnu pomoć, pod uslovom da ne donose indirektnu korist određenom sektoru ili preduzeću. Na primjer, države članice mogu da isplaćuju socijalnu pomoć onima koji su najugroženiji kako bi im pomogli da plate račune za energiju u kratkom

¹⁶ Regulativa Savjeta za sprovođenje (EU) 2022/427 od 15. marta 2022. godine o primjeni Regulative (EU) br. 269/2014 o restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 87 I, 15.3. , str. 1), i Odluku Savjeta (CFSP) 2022/429 od 15. marta 2022. godine o izmjenama i dopunama Odluke 2014/145/CFSP u vezi sa restriktivnim mjerama u pogledu radnji koje podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine (SL L 87) , 15.3.2022, str.44).

¹⁷ Saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Evropskom savjetu, Savjetu, Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu i Komitetu regiona, COM(2021) 660 final od 13. oktobra 2021. godine – Paket mera za djelovanje i podršku za suočavanje sa rastućim cenama energije.

¹⁸ Saopštenje Komisije Evropskom parlamentu, Evropskom savjetu, Savjetu, Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu i Komitetu regiona, COM(2022) 108 final od 8. marta 2022. godine – REPowerEU: Zajednička evropska akcija za pristupačniju, bezbjedniju i održivu energiju.

¹⁹ Putem instrumenta tehničke podrške uspostavljenog Regulativom (EU) 2021/240 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. februara 2021. godine (SL L 57, 18.2.2021., str. 1), Komisija podržava države članice, na zahtjev, u dizajniranju i sprovođenju reformi u cilju obezbjeđivanja pristupačnije, bezbjednije i održivije energije.

roku ili kako bi pružili podršku za poboljšanje energetske efikasnosti istovremeno obezbjeđujući efikasno funkcionisanje tržišta.

23. Mere usmjerene na komercijalne potrošače energije ne predstavljaju državnu pomoć, pod uslovom da su ove mjere opšte prirode. Takve neselektivne mjere mogu, na primjer, imati oblik opšteg smanjenja poreza ili naknada, sniženih stopa na snabdijevanje prirodnim gasom, električnom energijom ili centralnim grijanjem, ili smanjenja troškova mreže. U mjeri u kojoj se nacionalne intervencije kvalifikuju kao pomoć, one se mogu smatrati usklađenim sa pravilima o državnoj pomoći pod uslovom da ispunjavaju određene uslove. Na primjer, pomoć u obliku smanjenja usklađenih ekoloških poreza koji su u skladu sa minimalnim nivoima oporezivanja i pravilima utvrđenim Direktivom o oporezivanju energije²⁰ i koja su u skladu sa odredbama Uredbe o blokovskom izuzeću mogu primijeniti države članice bez prethodnog obavještenja Komisije.
24. Države članice se pozivaju da, na nediskriminatorni način, razmotre postavljanje zahtjeva za pomoć u skladu sa odjeljkom 2.4. ovog Saopštenja koja se odnose na zaštitu životne sredine ili sigurnost snabdijevanja. Zahtjevi mogu biti, na primjer, u sljedećim oblicima²¹:
 - a. Zahtjev od korisnika da određeni dio potreba za potrošnjom energije podmiri iz obnovljivih izvora energije, npr. putem ugovora o otkupu električne energije ili direktnih investicija u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije;
 - b. Zahtjevi za ulaganja u energetska efikasnost, smanjenje potrošnje energije u poređenju sa ekonomskom proizvodnjom, na primjer kroz smanjenu potrošnju za proizvodne procese, grijanje ili transport;
 - c. Zahtjevi za ulaganjem koja smanjuju ili diversifikuju potrošnju prirodnog gasa, na primjer kroz mjere elektrifikacije korišćenjem obnovljivih izvora energije ili kružnim rješenjima, kao što je ponovna upotreba otpadnih gasova;
 - d. Zahtjevi za ulaganjem u fleksibilnost, kako bi se olakšalo bolje prilagođavanje poslovnih procesa signalima cijena na tržištima električne energije.
25. Države članice takođe mogu dodijeliti pomoć za nadoknadu štete prouzrokovane vanrednim događajima u skladu sa članom 107 stav 2 tačka (b) UFEU. Takva državna pomoć koja ima za cilj ublažavanje štete direktno nastale zbog aktualnih i vanrednih okolnosti u kontekstu ruske agresije na Ukrajinu, može takođe pokriti određene direktne efekte uvedenih ekonomskih sankcija ili kontramjera koje negativno utiču na korisnika u obavljanju njegove privredne djelatnosti ili određenog i odvojnog dijela njegove privredne djelatnosti.
26. Države članice moraju da prijave takve mjere pomoći i Komisija će ih direktno ocijeniti u skladu sa članom 107 stav 2 tačka (b) UFEU. Takva pomoć se može dodijeliti privrednim društvima u poteškoćama.
27. Prevoz izbjeglica i humanitarnog materijala u principu nije obuhvaćen pravilima EU o državnoj pomoći sve dok država djeluje u vršenju svojih javna ovlašćenja (za razliku od obavljanja privredne djelatnosti) i sve dok se usluge prevoza ne plaćaju po cijenama iznad od tržišne cijene.
28. Pomoć koju države članice dodjeljuju privrednim društvima u skladu sa ovim Saopštenjem, a koja se kanališe preko kreditnih institucija kao finansijskih posrednika, je od direktne koristi tim privrednim društvima. Međutim, u skladu sa zaštitnim mjerama predviđenim u odjeljcima 2.2. i 2.3. takva indirektna pomoć neće biti namenjena održavanju ili obnavljanju održivosti, likvidnosti ili solventnosti kreditnih institucija. Kao rezultat toga, takva pomoć neće biti kvalifikovana kao vanredna javna finansijska podrška prema Direktivi 2014/59/EU Evropskog parlamenta i Savjeta (Direktiva o oporavku i sanaciji banaka – BRRD)²² ili prema Regulativi 806/2014 od Evropskom parlamentu i Savjetu (Jedinstveni mehanizam za sanaciju – SRM Regulativa)²³, i neće biti procijenjena prema pravilima državne pomoći koja se primenjuju na bankarski sektor²⁴.

²⁰ Direktiva Savjeta 2003/96/EC od 27. oktobra 2003. godine o restrukturiranju okvira Zajednice za oporezivanje energetskih proizvoda i električne energije (SL L 283, 31.10.2003, str. 51).

²¹ Države članice se pozivaju da iskoriste mogućnosti za dodjelu pomoći odobrene u skladu sa Smjernicama o državnoj pomoći za klimatske promjene, zaštitu životne sredine i energiju za 2022. godinu, posebno u pogledu obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti ili drugih mjera dekarbonizacije.

²² SL L 173, 12.6.2014., str. 190., vidjeti član 2 stav 1 definiciju 28 Direktive o oporavku i sanaciji banaka.

²³ SL L 225, 30.7.2014, str. 1, vidjeti član 3 stav 1 definiciju 29 Regulative o jedinstvenom mehanizmu za sanaciju.

²⁴ Saopštenje o dokapitalizaciji finansijskih institucija u trenutnoj finansijskoj krizi: ograničenje pomoći na najmanju potrebnu mjeru i mjere zaštite od neopravdanog narušavanja konkurencije (SL C 10, 15.1.2009, str. 2); Saopštenje Komisije o postupanju sa imovinom umanjene vrijednosti u finansijskom sektoru Zajednice (SL C 72, 26.3.2009, str. 1); Saopštenje o povratku održivosti i procjeni mjera restrukturiranja u finansijskom sektoru u trenutnoj krizi prema pravilima o državnoj pomoći (SL C 195, 19.8.2009, str. 9); Saopštenje Komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za podršku mjera u korist finansijskih institucija u kontekstu finansijske krize počevši od 1. januara 2011. godine (SL C 329, 7.12.2010, str. 7); Saopštenje Komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za podršku mjera u korist finansijskih institucija u kontekstu finansijske krize počevši od 1. januara 2012. godine (SL C 356, 6.12.2011, str. 7); i Saopštenje Komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za podršku mjera u korist banaka u kontekstu finansijske krize počevši od 1. avgusta 2013. godine („Saopštenje o bankama iz 2013. godine“) (SL C 216, 30.7.2013., str. 1).

29. Pomoć koju su države članice odobrile kreditnim institucijama u skladu sa članom 107 stav 2 tačka (b) UFEU za nadoknadu direktne štete pretrpljene kao rezultat trenutne krize, a koja nema za cilj da očuva ili obnovi održivost, likvidnost ili solventnost institucija ili entiteta, neće biti kvalifikovana kao vanredna javna finansijska podrška prema BRRD niti prema SRM Regulativi, a takođe neće biti procijenjeni prema pravilima državne pomoći koja se primjenjuju na bankarski sektor²⁵.
30. Ako je kreditnim institucijama zbog trenutne krize i sankcija uvedenih u vezi sa tom agresijom potrebna vanredna javna finansijska pomoć (vidjeti član 2 stav 1 definiciju 28 Direktive o oporavku i sanaciji banaka i član 3 stav 1 definiciju 29 Regulative o jedinstvenom mehanizmu za sanaciju) u obliku likvidnosti, dokapitalizacije ili umanjenja vrijednosti imovine, moraće da se procijeni ispunjava li određena mjera uslove iz člana 32 stav 4 tačka (d) podtočake i, ii ili iii Direktive o oporavku i sanaciji banaka i člana 18 stav 4 tačka (d) podtočake i, ii ili iii Regulative o jedinstvenom mehanizmu za sanaciju. Ako su posljednji uslovi ispunjeni, neće se smatrati da će kreditna institucija koja prima takvu vanrednu javnu finansijsku pomoć propasti niti je vjerovatno da će propasti.
31. U mjeri u kojoj su takve mjere usmjerene na rješavanje problemima u vezi sa ruskom agresijom na Ukrajinu i sankcijama koje su uvedene u vezi sa tom agresijom, smatraće se da su obuhvaćene tačkom 45 Saopštenja o bankama iz 2013. godine²⁶, koja predviđa izuzetak od zahtjeva za podjelu tereta od strane akcionara i subordiniranih povjerilaca.
32. Pomoć dodijeljena na osnovu ovog Saopštenja neće biti uslovljena preseljenjem proizvodne ili druge djelatnosti korisnika iz druge zemlje u okviru EEP na teritoriju države članice koja daje pomoć. Takav uslov bi imao štetan uticaj na unutrašnje tržište. Ovo važi bez obzira na broj radnih mjesta koja su stvarno izgubljena u početnom mjestu osnivanja EEP.
33. Pomoć u okviru ovog Saopštenja neće biti dodijeljena privrednim društvima na koja se primjenjuju sankcije koje je usvojila EU, uključujući, ali ne ograničavajući se na:
 - a. lica, subjekte ili organe posebno navedene u pravnim aktima kojima se izriču te sankcije;
 - b. privredna društva koja su u vlasništvu ili pod kontrolom lica, entiteta ili tijela na koje se primjenjuju sankcije koje je usvojila EU; ili
 - c. privredna društva koja posluju u sektorima na koje se primjenjuju sankcije koje je usvojila EU, u mjeri u kojoj bi pomoć ugrozila ciljeve odgovarajućih sankcija.

1.5. Primjenljivost člana 107 stav 3 tačke (b) UFEU

34. U skladu sa članom 107 stav 3 tačka (b) UFEU, Komisija može proglasiti pomoć usklađenom sa unutrašnjem tržištu „kako bi otklonila ozbiljan poremećaj u privredi države članice“. U tom kontekstu, sudovi Unije su presudili da poremećaj mora uticati na cjelokupnu privredu predmetne države članice ili važan dio te privrede, a ne samo na privredu jednog od njenih regiona ili djelova njene teritorije. Ovo je, takođe, u skladu sa potrebom da se izvrši striktno tumačenje svake izuzetne odredbe kao što je član 107 stav 3 tačka (b) UFEU²⁷. To tumačenje je Komisija dosljedno primjenjivala pri donošenju odluka²⁸.
35. Komisija smatra da su ruska agresija na Ukrajinu, sankcije koje su uveli EU ili njeni međunarodni partneri i kontramjere koje je preduzela, na primjer Rusija, stvorile značajne ekonomske neizvjesnosti, poremetile trgovinske tokove i lance snabdijevanja i dovele do izuzetno velikog i neočekivanog rasta cijena, posebno prirodnog gasa i električne energije, ali i brojnih drugih inputa i sirovina i primarnih dobara, uključujući i poljoprivredno-prehrambeni sektor. Ti efekti zajedno su izazvali ozbiljne poremećaje u privredi u svim državama članicama. Poremećaji u lancu snabdijevanja i povećana neizvjesnost imaju direktne ili indirektno efekte koji utiču na mnoge sektore. Pored toga, rastuće cijene energije utiču na gotovo svaku ekonomsku djelatnost u svim državama članicama. Komisija shodno tome smatra da je širok spektar privrednih sektora u svim državama članicama pogođen ozbiljnim ekonomskim poremećajima. Na osnovu toga, Komisija smatra da je prikladno utvrditi kriterijume za procjenu mjera državne pomoći koje države članice mogu preduzeti da otklone taj ozbiljan poremećaj.

²⁵ Sve mjere podrške kreditnim institucijama ili drugim finansijskim institucijama koje predstavljaju državnu pomoć u smislu člana 107 stav 1 Ugovora, na koje se ovo Saopštenje ne odnosi, moraju biti prijavljene Komisiji i biće procijenjene prema relevantnim pravilima o državnoj pomoći.

²⁶ Kako je definisano u fusnoti 24.

²⁷ Presuda Suda u zajedničkim predmetima T-132/96 i T-143/96, Freistaat Sachsen i drugi protiv Komisije, EU:T:1999:326, stav 167.

²⁸ Odluka Komisije 98/490/EZ u predmetu C 47/96 Crédit Lyonnais (SL L 221, 8.8.1998, str. 28), tačka 10.1; Odluka Komisije 2005/345/EZ u predmetu C 28/02 Bankgesellschaft Berlin (SL L 116, 4.5.2005., str. 1), tačka 153 i dalje; i Odluka Komisije 2008/263/EZ u predmetu C 50/06 BAWAG (SL L 83, 26.3.2008, str. 7), tačka 166. Vidjeti Odluku Komisije u predmetu NN 70/07 Northern Rock (SL C 43, 16.2.). 2008, str.1); Odluka Komisije u predmetu NN 25/08 Pomoć za sanaciju za Risikoabschirmung WestLB (SL C 189, 26.7.2008, str. 3); Odluka Komisije od 4. juna 2008. godine o državnoj pomoći C 9/08 SachsenLB (SL L 104, 24.4.2009, str. 34); i Odluka Komisije od 16. juna 2017. godine u slučaju SA.32544 (2011/C) Restrukturiranje TRAINOSE S.A (SL L 186, 24.7.2018, str. 25).

36. Državna pomoć je posebno opravdana i može se proglasiti usklađenom sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka(b) UFEU tokom ograničenog perioda, ako služi za otklanjanje nedostatka likvidnosti sa kojim se suočavaju privredna društva koja su direktno ili indirektno pogođena ozbiljnim poremećajem privrede izazvanim ruskom vojnom agresijom na Ukrajinu, sankcijama koje je uvela EU ili njeni međunarodni partneri, kao i ekonomskim kontramjerama koje je preduzela, na primjer, Rusija.
37. Komisija u ovom Saopštenju utvrđuje kriterijume za procjenu usklađenosti koje će u principu primjenjivati na pomoć koju dodjeljuju države članice u ovim okolnostima u skladu sa članom 107 stav 3 tačka (b) UFEU. Države članice stoga moraju pokazati da su mjere državne pomoći koje su prijavljene Komisiji i koje spadaju u djelokrug ovog Saopštenja neophodne, prikladne i srazmjerne za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u privredi predmetne države članice i da su ispunjeni svi zahtjevi iz ovog Saopštenja.
38. Mjere državne pomoći koje su prijavljene i procijenjene u okviru ovog Saopštenja imaju za cilj da podrže privredna društva koja djeluju u EU i koja su pogođena ruskom vojnom agresijom i/ili posljedicama uvedenih ekonomskih sankcija i kontramjera koje je preduzela, na primjer, Rusija. Mjere državne pomoći se ni na koji način ne smiju koristiti kako bi se smanjili predviđeni efekti sankcija koje su uvele EU ili njeni međunarodni partneri i moraju biti u potpunosti u skladu sa pravilima za sprječavanje zaobilaženja važećih propisa²⁹. Konkretno, mora se izbjeći mogućnost da fizička lica ili subjekti koji su podvrgnuti sankcijama imaju direktnu ili indirektnu korist od takvih mjera³⁰.
39. Mjere državne pomoći koje spadaju u djelokrug ovog Saopštenja mogu se kumulirati jedna sa drugom u skladu sa zahtjevima navedenim u posebnim odjeljcima ovog Saopštenja. Mjere državne pomoći obuhvaćene ovim Saopštenjem mogu se kumulirati sa pomoći prema Regulativama o *de minimis* pomoći³¹ ili sa pomoći prema Regulativi o grupnom izuzeću³² pod uslovom da se poštuju odredbe i pravila kumulacije tih Regulativa. Mjere državne pomoći obuhvaćene ovim Saopštenjem mogu se kumulirati sa pomoći dodeljenom u okviru Privremenog okvira za COVID-19³³, pod uslovom da se poštuju njihova odgovarajuća pravila kumulacije. Kada države članice istom korisniku odobre zajmove ili jemstva u skladu sa Privremenim okvirom za COVID-19, kao i prema ovom Saopštenju i kada se ukupan iznos glavnice zajma obračunava na osnovu izjave korisnika o potrebama za likvidnošću, države članice moraju osigurati da se te potrebe za likvidnošću obuhvate samo jednom pomoći. Isto tako, pomoć prema ovom Saopštenju može se kumulirati sa pomoći prema članu 107 stav 2 tačka (b) UFEU, ali ne može dovesti do prekomjerne naknade štete koju je pretrpio korisnik.

2. PRIVREMENE MJERE DRŽAVNE POMOĆI

2.1. Ograničeni iznosi pomoći

40. Osim postojećih mogućnosti zasnovanih na članu 107 stav 3 tačka (c) UFEU, privremeni ograničeni iznosi pomoći privrednim društvima koja su pogođena ruskom agresijom na Ukrajinu i/ili uvedenim sankcijama ili kontramjerama preduzetim kao odgovor na te sankcije mogu biti odgovarajuće, neophodno i ciljano rješenje tokom trenutne krize.
41. Komisija će takvu državnu pomoć smatrati usklađenom sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (b) UFEU, pod uslovom da su ispunjeni svi sljedeći uslovi (na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18)):
- a. ukupni iznos pomoći ne prelazi 400 000 EUR po privrednom društvu ni u jednom trenutku³⁴. Pomoć se može dodijeliti u obliku direktnih bespovratnih sredstava, poreskih olakšica i povoljnijih uslova plaćanja ili drugih oblika kao što su

²⁹ Na primjer, član 12 Regulative Savjeta (EU) br. 833/2014 od 31. jula 2014. godine o restriktivnim mjerama s obzirom na ruske akcije koje destabilizuju situaciju u Ukrajini (SL L 229, 31.7.2014, str. 1).

³⁰ Uzimajući u obzir specifičnu situaciju dvije uzastopne krize koje su na više načina uticale na privredna društva, države članice mogu odlučiti da pruže pomoć u okviru ovog Saopštenja i privrednim društvima u poteškoćama.

³¹ Regulativa (EU) br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcioniranju Evropske unije na *de minimis* pomoć (SL L 352, 24.12.2013., str. 1.) i Regulativa Komisije (EU) br. 360/2012 od 25. aprila 2012. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcioniranju Evropske Unije na *de minimis* pomoć koje se dodjeljuju privrednim društvima koja pružaju usluge od opšteg ekonomskog interesa (SL L 114, 26.4.2012., str. 8.).

³² Regulativa Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. godine o ocjenjivanju određenih kategorija pomoći usklađenim sa unutrašnjim tržištem u primjeni čl. 107 i 108 Ugovora (Regulativa o opštem grupnom izuzeću).

³³ Saopštenje Komisije „Privremeni okvir za mjere državne pomoći u svrhu podrške privredi u trenutnoj pandemiji COVID-19” (SL C 911, 20.3.2020., str. 1.), sa izmjenama i dopunama Saopštenja Komisije C(2020) 2215 (SL C 112I, 4.4.2020., str. 1.), C(2020) 3156 (SL C 164, 13.5.2020., str. 3.), C(2020) 4509 (SL C 218, 2.7.2020., str. 3.), C(2020) 7127 (SL C 340I, 13.10.2020., str. 1.), C(2021) 564 (SL C 34, 1.2.2021., str. 6.) i C(2021) 8442 (SL C 473, 24.11.2021., str. 1.).

³⁴ Pomoć dodijeljena na osnovu šema odobrenih prema ovom odjeljku, a koja je vraćena prije dodjele nove pomoći prema ovom odjeljku, neće biti uzeta u obzir pri utvrđivanju da li je relevantna gornja granica prekoračena.

- povratni avansi, jemstva³⁵, zajmovi³⁶ i vlasnički kapital pod uslovom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prelazi ukupnu gornju granicu od 400 000 EUR po privrednom društvu; svi korišćeni iznosi moraju biti bruto, odnosno prije bilo kakvog odbitka poreza ili drugih dažbina;
- b. pomoć se dodjeljuje na osnovu šeme sa procenjenim budžetom;
 - c. pomoć se dodjeljuje najkasnije do 31. decembra 2022. godine³⁷;
 - d. pomoć se dodeljuje privrednim društvima koja su pogođena krizom;
 - e. na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).³⁸
42. Na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).^{39, 40, 41, 42, 43, 44.}
43. Ako privredno društvo djeluje u više sektora na koje se u skladu sa tačkom 41 podtačka (a) primjenjuju različiti maksimalni iznosi, predmetna država članica odgovarajućim sredstvima, na primjer razdvajanjem računa, mora osigurati da se za svaku od tih djelatnosti poštuje odgovarajuća gornja granica te da se ne pređe ukupni maksimalni iznos od 400 000 EUR po privrednom društvu.
44. Mjere pomoći dodijeljene u skladu sa ovom Saopštenjem u obliku povratnih avansa, jemstava, zajmova ili drugih povratnih instrumenata mogu se konvertovati u druge oblike pomoći kao što su bespovratna sredstva, pod uslovom da se konverzija izvrši najkasnije do 30. juna 2023. godine i da su ispunjeni uslovi u ovom odjeljku.

2.2. Pomoć za likvidnost u obliku jemstva

45. Da bi se osigurao pristup likvidnosti privrednim društvima koja su pogođena trenutnom krizom, državna jemstva na kredite na ograničeni vremenski period i za ograničene kredite mogu biti odgovarajuće, neophodno i ciljano rješenje u trenutnim okolnostima.
46. Za glavnice istog osnovnog zajma, jemstva odobrena na osnovu ovog odjeljka ne mogu se kumulirati sa pomoći dodijeljenom u skladu sa odjeljkom 2.3. ovog Saopštenja i obrnuto, niti sa pomoći dodijeljenom u skladu sa odjeljcima 3.2. ili 3.3. Privremenog okvira povezanog sa pandemijom COVID-19. Jemstva odobrena na osnovu ovog odjeljka mogu se kumulirati za različite zajmove pod uslovom da ukupan iznos zajma po korisniku ne prelazi gornje granice utvrđene u tački 47 podtačka (e) ovog Saopštenja. Korisnik može istovremeno koristiti više mjera iz ovog odjeljka pod uslovom da ukupan iznos zajmova po korisniku ne prelazi gornje granice utvrđene u tački 47 podtačka (e).
47. Komisija će takvu državnu pomoć u obliku državnih jemstava smatrati usklađenom sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (b) UFEU ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- a. državna jemstva pružaju se za nove pojedinačne zajmove odobrene privrednim društvima;
 - b. Premije za jemstvo se utvrđuju po pojedinačnim kreditima na minimalnom nivou koji se postepeno povećava kako se produžava trajanje zajma pokrivenog jemstvom, kao što je prikazano u sljedećoj tabeli:

Vrsta primaoca	Za prvu godinu	Od druge do treće godine	Od četvrte do šeste godine
MSP-ća	25 baznih bodova	50 baznih bodova	100 baznih bodova
Velika preduzeća	50 baznih bodova	100 baznih bodova	200 baznih bodova

- c. kao alternativno rješenje države članice mogu, na osnovu prethodne tabele, da prijave šeme u kojima trajanje jemstva, premije za jemstvo i pokriće jemstva mogu biti prilagođeni za glavnice svakog pojedinačnog osnovnog zajma (na primjer, niže pokriće jemstva moglo bi da nadoknadi duži period ili omogući niže premije jemstva); tokom cijelog

³⁵ Kada se pomoć dodjeljuje u obliku jemstva prema ovom odjeljku, primenjuju se dodatni uslovi iz tačke 47 podtačka (h).

³⁶ Kada se pomoć dodjeljuje u obliku zajmova prema ovom odjeljku, primenjuju se dodatni uslovi iz tačke 50 podtačka (g).

³⁷ Ako je pomoć dodeljena u obliku poreske olakšice, poreska obaveza u odnosu na koju se ta pomoć daje mora nastati najkasnije do 31. decembra 2022. godine.

³⁸ Na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).

³⁹ Na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).

⁴⁰ Na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).

⁴¹ Na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).

⁴² Na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).

⁴³ Na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).

⁴⁴ Na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).

- trajanja jemstva može se primjenjivati fiksna premija ako je veća od minimalnih premija za prvu godinu utvrđenih u prethodnoj tabeli za svaku vrstu korisnika, usklađene prema trajanju i pokriću jemstva iz ovog stava;
- d. jemstvo se odobrava najkasnije do 31. decembra 2022. godine;
 - e. ukupan iznos zajmova po korisniku za koje se odobrava jemstvo na osnovu ovog odjeljka ne može biti veći od:
 - (i.) 15 % prosječnog ukupnog godišnjeg prometa koji je korisnik ostvario tokom posljednja tri završena obračunska perioda; ili
 - (ii.) 50 % troškova energije tokom 12 mjeseci koji prethode mjesecu u kojem je podniet zahtjev za pomoć;
 - (iii.) uz odgovarajuće obrazloženje koje država članica treba da dostavi Komisiji radi procjene (na primjer, u vezi sa izazovima sa kojima se korisnik suočava u trenutnoj krizi)⁴⁵, iznos zajma može se povećati da pokrije potrebe za likvidnošću od trenutka dodjele za narednih 12 mjeseci za MSP-a⁴⁶ i za narednih šest mjeseci za velika preduzeća. Potrebe za likvidnošću koje su već obuhvaćene mjerama pomoći u okviru Privremenog okvira povezanog sa pandemijom COVID-19 ne mogu biti obuhvaćene mjerama koje su donijete u okviru ovog Saopštenja. Potrebe za likvidnošću treba da se utvrde na osnovu lične izjave korisnika⁴⁷;
 - f. trajanje jemstva je ograničeno na najviše šest godina, osim ako je prilagođeno sa tačkom 47 podtačka (c), a jemstvo ne može biti veće od:
 - (i.) 90% glavnice zajma ako gubitke srazmjerno i pod istim uslovima snose kreditna institucija i država; ili
 - (ii.) 35% glavnice kredita, kada se gubici prvo pripisuju državi, a tek onda kreditnim institucijama (tj. jemstvo za prvi gubitak); i
 - (iii.) u oba gore navedena slučaja, kada se iznos zajma vremenom smanjuje, na primjer zato što je počela otplata zajma, iznos pokriven jemstvom mora se srazmjerno smanjivati;
 - g. jemstvo se odnosi na zajmove za ulaganja i/ili zajmove za obrtna sredstva;
 - h. jemstva se mogu direktno odobriti krajnjim korisnicima ili kreditnim i drugim finansijskim institucijama kao finansijskim posrednicima. Kreditne ili druge finansijske institucije treba da, u najvećoj mogućoj mjeri, prenesu prednosti državnih jemstava na krajnje korisnike. Finansijski posrednik mora biti u stanju da dokaže da upravlja mehanizmom koji obezbjeđuje da se prednosti, u najvećoj mogućoj mjeri, prenose na krajnje korisnike u vidu većeg obima finansiranja, rizičnih portfelja, nižih zahtjeva za obezbjeđenjem, nižih premija za jemstvo ili nižih kamatnih stopa nego što bi bio slučaj bez takvih državnih jemstava.

2.3. Pomoć za likvidnost u obliku subvencionisanih zajmova

- 48. Kako bi se osigurao pristup likvidnosti privrednim društvima koja su pogođena trenutnom krizom, subvencionisane kamatne stope na ograničeni vremenski period i za ograničene zajmove mogu biti odgovarajuće, neophodno i ciljano rešenje u trenutnim okolnostima.
- 49. Za istu glavnicu osnovnog zajma, zajmovi odobreni u skladu sa ovim odjeljkom neće se kumulirati sa pomoći dodeljenom u skladu sa odjeljkom 2.2 ovog Saopštenja i obrnuto. Zajmovi i jemstva odobreni u skladu sa ovim Saopštenjem mogu se kumulirati za različite zajmove pod uslovom da ukupan iznos zajma po korisniku ne prelazi pragove navedene u stavu 47 tačka (d) ili u stavu 50 tačka (e). Korisnik može istovremeno imati koristi od više subvencionisanih zajmova prema ovom odjeljku pod uslovom da ukupan iznos zajma po korisniku ne prelazi gornje granice navedene u stavu 50 tačka (e).
- 50. Komisija će državnu pomoć u obliku subvencionisanih zajmova kao odgovor na trenutnu krizu smatrati usklađenom sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (b) UFEU, pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - a. zajmovi se ne odobravaju kreditnim ili drugim finansijskim institucijama;
 - b. zajmovi se mogu odobravati po sniženim kamatnim stopama, koje su barem jednake osnovnoj stopi (jednogodišnji IBOR ili ekvivalentna kamatna stopa koju objavljuje Komisija⁴⁸) koja se primjenjuje 1.februara 2022. godine ili u trenutku obavještenja, uvećanoj za marže za kreditni rizik kao što je navedeno u tabeli ispod:

⁴⁵ Relevantno obrazloženje bi se moglo odnositi na korisnike koji djeluju u sektorima koji su posebno pogođeni direktnim ili indirektnim efektima agresije, uključujući sankcije koje je uvela EU, njeni međunarodni partneri, kao i kontramjere koje je preduzela, na primjer, Rusija. Ti efekti mogu uključivati prekide u lancu snabdijevanja ili neizmirena plaćanja iz Rusije ili Ukrajine, povećane rizike od sajber-napada ili porast cijena određenih inputa ili sirovina zbog trenutne kriza.

⁴⁶ Kao što je definisano u Prilogu I Opšte regulative o grupnom izuzeću.

⁴⁷ Plan likvidnosti može uključivati i obrtna sredstva i troškove ulaganja.

⁴⁸ Osnovne stope izračunate u skladu sa Saopštenjem Komisije o reviziji metode za određivanje referentnih i diskontnih kamatnih stopa (SL C 14, 19.1.2008, str. 6) i objavljene na internet stranici Generalnog direktorata za konkurenciju na https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

<i>Vrsta primaoca</i>	<i>Marža za kreditni rizik za prvu godinu</i>	<i>Marža za kreditni rizik od druge do treće godine</i>	<i>Marža za kreditni rizik od četvrte do šeste godine</i>
MSP-ća	25 baznih bodova ⁴⁹	50 baznih bodova	100 baznih bodova
Velika preduzeća	50 baznih bodova	100 baznih bodova	200 baznih bodova

- c. kao alternativno rješenje, države članice mogu, na osnovu gornje tabele, da prijave šeme u kojima rok dospijea zajma i nivo marže za kreditni rizik mogu biti prilagođeni, na primjer, tokom cijelog perioda trajanja zajma može se koristiti fiksna marža za kreditni rizik, ako je veća od minimalne marže za kreditni rizik za prvu godinu za svaku vrstu korisnika i prilagođena je prema roku dospijea zajma u skladu sa ovim stavom.⁵⁰
- d. ugovori o zajmu se potpisuju najkasnije do 31. decembra 2022. godine i ograničeni su na najviše šest godina, osim ako se ne mijenjaju u skladu sa stavom 50 tačka(c);
- e. ukupan iznos zajma po korisniku ne može biti veći od:
- (i.) 15 % prosječnog ukupnog godišnjeg prometa koji je korisnik ostvario tokom posljednja tri završena obračunska perioda; ili
 - (ii.) 50 % troškova energije tokom 12 mjeseci koji prethode mjesecu u kojem je podniet zahtjev za pomoć;
 - (iii.) uz odgovarajuće obrazloženje koje država članica treba da dostavi Komisiji radi procjene (na primjer, u vezi sa izazovima sa kojima se korisnik suočava u trenutnoj krizi)⁵¹, iznos zajma može se povećati da pokrije potrebe za likvidnošću od trenutka dodjele za narednih 12 mjeseci za MSP-a⁵² i za narednih šest mjeseci za velika preduzeća. Potrebe za likvidnošću koje su već obuhvaćene mjerama pomoći u okviru Privremenog okvira povezanog sa pandemijom COVID-19 ne mogu biti obuhvaćene mjerama koje su donijete u okviru ovog Saopštenja. Potrebe za likvidnošću treba da se utvrde na osnovu lične izjave korisnika⁵³.
- f. zajmovi se odobravaju za ulaganja i/ili za obrtni kapital;
- g. zajmovi se mogu direktno odobriti krajnjim korisnicima ili preko kreditnih institucija i drugih finansijskih institucija kao finansijskih posrednika. U tom slučaju, kreditne ili druge finansijske institucije treba da u najvećoj mogućoj mjeri prenesu pogodnosti subvencionisanih kamatnih stopa za zajmove na krajnje korisnike. Finansijski posrednik mora biti u stanju da dokaže da primjenjuje mehanizam kojim se u najvećoj mogućoj mjeri obezbjeđuje da se pogodnosti prenose na krajnje korisnike, bez uslovljavanja odobravanja subvencionisanih zajmova, na osnovu ovog odjeljka, refinansiranjem postojećih zajmova.

2.4. Pomoć za dodatne troškove zbog izuzetno velikog povećanja cijena prirodnog gasa i električne energije

51. Uz postojeće mogućnosti na osnovu člana 107 stav 3 tačka (c) UFEU i prethodno navedenih mogućnosti, privremena pomoć mogla bi da ublaži izuzetno velika povećanja cijena prirodnog gasa i električne energije, koja privredna društva možda neće moći da prenesu ili da im se prilagode u kratkoročnom periodu. Time bi se mogle ublažiti posljedice za privredna društva i pomoći im da se izbore sa naglim povećanjem troškova zbog trenutne krize, kao i smanjiti inflacijski pritisak zbog povećanjima cijena energije. Dodatna pomoć može biti opravdana kako bi se omogućio nastavak djelatnosti privrednih društava koji su veliki potrošači energije.
52. Komisija će takvu državnu pomoć smatrati usklađenom sa unutrašnjim tržištem na osnovu člana 107 stav 3 tačka (b) UFEU, pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:
- a. pomoć se dodjeljuje najkasnije do 31. decembra 2022. godine;

⁴⁹ Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi da iznosi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

⁵⁰ Minimalna ukupna kamatna stopa (osnovna stopa uvećana za marže za kreditni rizik) trebala bi da iznosi najmanje 10 baznih bodova godišnje.

⁵¹ Relevantno obrazloženje bi se moglo odnositi na korisnike koji djeluju u sektorima koji su posebno pogođeni direktnim ili indirektnim efektima agresije, uključujući sankcije koje je uvela EU, njeni međunarodni partneri, kao i kontramjere koje je preduzela, na primjer, Rusija. Ti efekti mogu uključivati prekide u lancu snabdijevanja ili neizmirena plaćanja iz Rusije ili Ukrajine, povećane rizike od sajber-napada ili porast cijena određenih inputa ili sirovina zbog trenutne krize.

⁵² Kao što je definisano u Prilogu I Opšte regulative o grupnom izuzeću.

⁵³ Plan likvidnosti može uključivati i obrtna sredstva i troškove ulaganja.

- b. pomoć se može dodijeliti u obliku direktnih bespovratnih sredstava, poreskih olakšica⁵⁴ i povoljnijih uslova plaćanja ili u drugim oblicima kao što su povratni avansi, jemstva⁵⁵, zajmovi⁵⁶ i vlasnički kapital pod uslovom da ukupna nominalna vrijednost takvih mjera ne prelazi maksimalni primjenljivi intenzitet pomoći. Sve korišćene vrijednosti moraju biti izražene u bruto iznosu, odnosno prije bilo kakvog odbitka poreza ili drugih dažbina;
 - c. pomoć koja se dodjeljuje u obliku povratnih avansa, jemstava, zajmova ili drugih instrumenata koji se vraćaju može se pretvoriti u druge oblike pomoći, kao što su bespovratna sredstva, pod uslovom da se konverzija izvrši najkasnije do 30. juna 2023. godine i da su ispunjeni uslovi iz ovog odjeljka;
 - d. pomoć se dodjeljuje na osnovu šeme sa procijenjenim budžetom. Države članice mogu ograničiti pomoć na djelatnosti koje podržavaju specifične ekonomske sektore od posebnog značaja za privredu ili za sigurnost i održivost unutrašnjeg tržišta. Međutim, pri osmišljavanju takvih ograničenja potrebno je imati u vidu široki spektar mogućih situacija i paziti da ne dovedu do vještačkih ograničenja za potencijalne korisnike;
 - e. opravdani troškovi u okviru ove mjere se obračunavaju na osnovu povećanja troškova prirodnog gasa i električne energije povezanih sa ruskom agresijom na Ukrajinu. Opravdani trošak je proizvod broja jedinica prirodnog gasa i električne energije koje je privredno društvo nabavilo od spoljnih dobavljača kao krajnji potrošač⁵⁷ u periodu između 1. februara 2022. godine do najkasnije 31. decembra 2022. godine („prihvatljivi period“) i određenog povećanja cijene koju privredno društvo plaća po jedinici potrošnje (mjereno na primjer u EUR/MWh). To povećanje cijene se izračunava kao razlika između jedinične cijene koju je privredno društvo platilo u datom mjesecu u prihvatljivom periodu i dvostrukog iznosa (200 %) jedinične cijene koju je privredno društvo plaćalo u prosjeku za referentni period od 1. januara 2021. godine do 31. decembra 2021. godine⁵⁸;
 - f. ukupna pomoć po privrednom društvu ni u jednom trenutku ne prelazi 30 % opravdanih troškova do najviše dva miliona EUR;
 - g. davalac pomoći može izvršiti avansno plaćanje privrednom društvu kada je pomoć dodijeljena prije nego što su nastali opravdani troškovi. Pri tome se davalac pomoći može osloniti na procjene opravdanih troškova pod uslovom da se poštuju gornje granice pomoći iz stava 52 tačka (f). Davalac pomoći obavezan je da naknadno provjeri relevantne gornje granice na osnovu stvarnih troškova i da povрати svaku isplatu pomoći koja prelazi te gornje granice najkasnije šest mjeseci nakon isteka prihvatljivog perioda;
 - h. pomoć dodeljena prema ovom stavu 52 može se kumulirati sa pomoći dodeljenom u skladu sa odjeljkom 2.1, pod uslovom da se ne prekorači ukupan iznos od 2 miliona EUR.
53. U određenim situacijama može biti neophodna dalja pomoć da bi se osigurao nastavak ekonomske djelatnosti. U tu svrhu, države članice mogu dodijeliti pomoć koja prelazi vrijednosti izračunate u skladu sa stavom 52 tačke (e) i (f) ako su uz uslove iz stava 52 tačke (a) do (d) i (g), ispunjeni sljedeći uslovi:
- a. privredno društvo je kvalifikovano ako je „veliki potrošač električne energije“ u smislu prvog dijela člana 17 stav 1 tačka (a) Direktive o oporezivanju energije⁵⁹, tj. ako nabavka energenata (uključujući energente osim prirodnog gasa i električne energije) iznosi najmanje 3,0 % vrijednosti proizvodnje⁶⁰.
 - b. privredno društvo je kvalifikovano ako pretrpi operativne gubitke⁶¹, pri čemu povećanje opravdanih troškova kako je definisano u stavu 52 tačka (e) mora iznositi najmanje 50 % operativnog gubitka u prihvatljivom periodu kako je definisano u stavu 52 tačka (e);
 - c. ukupan iznos pomoći ne prelazi 50 % opravdanih troškova i iznosi najviše 80 % operativnih gubitaka preduzeća;
 - d. ukupan iznos pomoći ni u jednom trenutku ne prelazi 25 miliona EUR po privrednom;
 - e. za privredna društva koja su veliki potrošači električne energije i koja djeluju u sektoru ili podsektoru navedenom u Prilogu I, ukupan iznos pomoći se može povećati na najviše 70% opravdanih troškova povezanih sa proizvodnjom

⁵⁴ Ako se pomoć dodjeljuje u obliku poreske olakšice, poreska obaveza u vezi sa kojom se ta pomoć daje mora nastati najkasnije do 31. decembra 2022. godine.

⁵⁵ Kada se pomoć dodeljuje u obliku jemstva prema ovom odjeljku, primenjuju se dodatni uslovi iz stava 47 tačka (h).

⁵⁶ Kada se pomoć dodeljuje u obliku zajmova prema ovom odjeljku, primenjuju se dodatni uslovi iz stava 50 tačka (g).

⁵⁷ Privredno društvo to dokazuje, npr. na osnovu odgovarajućeg računa. U obzir se uzima samo finalna potrošnja, isključuje se prodaja i sopstvena proizvodnja.

⁵⁸ $(p(t)-p(\text{ref}) * 2) * q(t)$, pri čemu p - označava jediničnu cijenu, q - potrošenu količinu, ref. - referentni period od 1. januara 2021. godine do 31. decembra 2021. godine i t - određeni mjesec u periodu od 1. februara do 31. decembra 2022. godine.

⁵⁹ Direktiva Savjeta 2003/96/EK od 27. oktobra 2003. godine o restrukturiranju okvira Zajednice za oporezivanje energetske proizvoda i električne energije (SL L 283, 31.10.2003, str. 51).

⁶⁰ Na osnovu finansijskih računovodstvenih izveštaja za kalendarsku 2021. godinu ili najnovijih dostupnih godišnjih izveštaja.

⁶¹ Smatra se da privredno društvo ima operativne gubitke kada je EBITDA (dobit prije kamata, poreza, deprecijacije i amortizacije, isključujući jednokratne gubitke) za prihvatljiv period negativna.

proizvoda u sektorima ili podsektorima navedenim u Prilogu I i može iznositi najviše 80 % operativnih gubitaka u tim djelatnostima. Ukupan iznos pomoći ni u jednom trenutku ne može biti veća od 50 miliona EUR po privrednom društvu, pri čemu djelatnosti koje nisu navedene u Prilogu I ne mogu dobiti pomoć veću od 25 miliona EUR. Kada privredno društvo djeluje u više sektora na koje se, u skladu sa ovim stavom 53, primenjuju različiti maksimalni iznosi, dotična država članica će odgovarajućim sredstvima, kao što je razdvajanje računa, obezbijediti da se za svaku od tih djelatnosti poštuje odgovarajuća gornja granica i da se ukupan maksimalni iznos od 50 miliona EUR po privrednom društvu ne prekorači.

- f. pomoć prema ovom stavu 53 može se kumulirati sa pomoći prema odjeljku 2.1, pod uslovom da se ne prekorače gornje granice navedene u stavu 53 tačka (d) ili (e), u zavisnosti od toga šta se primenjuje.

3. PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

54. Države članice dužne su da objave relevantne informacije o svakoj pojedinačnoj pomoći dodijeljenoj u skladu sa ovim Saopštenjem u iznosu većem od 100 000 EUR^{62, 63}, na sveobuhvatnoj internet stranici državne pomoći ili IT alatu Komisije⁶⁴ u roku od 12 mjeseci od momenta dodjele.
55. Države članice dužne su da podnose godišnje izveštaje Komisiji.⁶⁵
56. Države članice moraju osigurati da se čuva detaljna evidencija u vezi sa dodjelom pomoći predviđene ovim Saopštenjem. Takva evidencija, koja mora da sadrži sve informacije potrebne da se utvrdi da su ispunjeni neophodni uslovi, mora se čuvati 10 godina od dodjele pomoći i na zhtajev se dostavljati Komisiji.
57. Komisija može zahtijevati dodatne informacije u vezi sa dodijeljenom pomoći, posebno da bi provela da li su ispunjeni uslovi utvrđeni u odluci Komisije kojom se odobrava mjera pomoći.
58. U cilju praćenja sprovođenja ovog Saopštenja, Komisija može da zahtijeva od država članica da pruže zbirne informacije o primjeni mjera državne pomoći za otklanjanje ozbiljnih poremećaja u privredi izazvanih trenutnom krizom i povezanim restriktivnim mjerama.

4. ZAVRŠNE ODREDBE

59. Komisija ovo Saopštenje primjenjuje od 1. februara 2022. godine imajući u vidu ekonomske posljedice ruske agresije na Ukrajinu i naknadnih sankcija. Trenutne vanredne okolnosti opravdani su razlog za ovo Saopštenje, koje se neće primjenjivati nakon datuma navedenih u njemu.
60. Komisija će prije 31. decembra 2022. godine preispitati sve odjeljke u okviru ovog Saopštenja na osnovu važnih razloga za konkurenciju ili ekonomskih razloga, kao promjena na međunarodnom planu. Ako bude potrebno, Komisija može dodatno objasniti svoj pristup određenim pitanjima.
61. Komisija, u bliskoj saradnji sa dotičnim državama članicama, osigurava brzu procjenu mjera nakon jasnog i potpunog obavještenja o mjerama obuhvaćenih ovim Saopštenjem. Države članice treba da obavijeste Komisiju o svojim namjerama i što je moguće prije i detaljnije prijave planove za uvođenje takvih mjera. Komisija će državama članicama pružiti smjernice i pomoć u tom procesu.

⁶² Riječ je o informacijama propisanim u Prilogu III Regulative Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. godine. Za povratne avanse, jemstva, zajmove, subordinirane zajmove i druge oblike pomoći navodi se nominalna vrijednost osnovnog instrumenta po korisniku. Za poreske olakšice i povoljnije uslove plaćanja iznos pojedinačne pomoći može se navesti u rasponima.

⁶³ Na podršku sektoru poljoprivrede i ribarstva ne primjenjuje se Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 12/18).

⁶⁴ Stranica za javno pretraživanje o transparentnosti državne pomoći omogućava pristup relevantnim podacima koje su države članice dostavile u skladu sa evropskim zahtjevima transparentnosti za državnu pomoć i dostupna je na <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=en>.

⁶⁵ SL L 140, 30.4.2004, str. 1.

PRILOG

Posebno pogođeni sektori i podsektori

	Oznaka NACE	Opis
1.	14.11	Proizvodnja kožne odjeće
2.	24.42	Proizvodnja aluminija
3.	20.13	Proizvodnja ostalih neorganskih osnovnih hemikalija
4.	24.43	Proizvodnja olova, cinka i kalaja
5.	17.11	Proizvodnja celuloze
6.	07.29	Vađenje ostalih ruda obojenih metala
7.	17.12	Proizvodnja papira i kartona
8.	24.10	Proizvodnja sirovog željeza, čelika i ferolegura
9.	20.17	Proizvodnja sintetičkog kaučuka u primarnim oblicima
10.	24.51	Lijevanje željeza
11.	20.60	Proizvodnja vještačkih vlakana
12.	19.20	Proizvodnja rafiniranih naftnih derivata
13.	24.44	Proizvodnja bakra
14.	20.16	Proizvodnja plastike u primarnim oblicima
15.	13.10	Priprema i pređenje tekstilnih vlakana
16.	24.45	Proizvodnja ostalih obojenih metala
17.	23.31	Proizvodnja keramičkih pločica
18.	13.95	Proizvodnja netkanog tekstila i predmeta od netkanog tekstila, osim odjeće
19.	23.14	Proizvodnja staklenih vlakana
20.	20.15	Proizvodnja đubriva i azotnih jedinjenja
21.	16.21	Proizvodnja furnira i ostalih ploča od drva
22.	23.11	Proizvodnja ravnog stakla
23.	23.13	Proizvodnja ambalaže i stakla za domaćinstvo
24.		Sljedeći podsektori u okviru sektora industrijskih gasova (20.11):
	20.11.11.50	Vodonik
	20.11.12.90	Neorganska jedinjena kiseonika nemetala

25.		Sljedeći podsektori u okviru sektora proizvodnje ostalih organskih osnovnih hemikalija (20.14):
	20.14.12.13	Cikloheksan
	20.14.12.23	Benzen
	20.14.12.25	Toluen
	20.14.12.43	O-ksilen
	20.14.12.45	P-ksilen
	20.14.12.47	M-ksilen i mješani izomera kiselina
	20.14.12.50	Stiren
	20.14.12.60	Etilbenzen
	20.14.12.70	Kumen
	20.14.12.90	Ostali ciklički ugljovodonici
	20.14.23.10	Etilen glikol (etandiol)
	20.14.63.33	2,2-oksidiolanol (dietilen glikol; digol)
	20.14.63.73	Oksiran (etilen oksid)
	20.14.73.20	Benzol (benzen), toluol (toluen) i ksilol (ksilen)
	20.14.73.40	Naftalin i ostale aromatične mješavine ugljikovodonika (isključujući benzen, toluen i ksilen)
26.		Sljedeći podsektori u okviru sektora proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda, d. n. (23.99):
	23.99.19.10	Vuna od šljake, kamena vuna i slične mineralne vune i njihove mješavine, u rasutom stanju, listovima ili u rolni.